

СЕКЦІЯ 3

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

Іщенко Н. А., канд. екон. наук, доцент,
*Центральноукраїнський національний
технічний університет*

На сучасному етапі розвитку економіки, в умовах війни, нестабільність функціонування українських підприємств набуває все більш масового характеру, а ефективність діяльності значно залежить від їх якісного рівня формування капіталу та відповідного механізму управління капіталом підприємства. Так, відповідний рівень фінансового капіталу підприємства є джерелом і прискорювачем ефективного розширеного відтворення на всіх рівнях господарювання. В даних умовах постає проблема пошуку нових механізмів фінансового забезпечення підприємств або вдосконалення вже існуючих, оптимізації структури джерел фінансування з метою їх ефективного використання, а також підвищення ефективності діяльності підприємства в цілому. Ефективність діяльності підприємства значною мірою залежить від забезпеченості його достатнім обсягом капіталу.

Ефективне управління капіталом підприємства – один з аспектів успішного функціонування господарюючого суб'єкта. Сучасний механізм управління капіталом підприємства характеризується такими негативними рисами:

- обмеження прав акціонерів на отримання інформації про результати фінансово-господарської діяльності підприємств;
- обмеженість обсягу залучення власного капіталу, а відповідно, і можливостей істотного розширення операційної та інвестиційної діяльності підприємства в періоди сприятливої кон'юнктури ринку на окремих етапах його життєвого циклу;
- використання позикового капіталу, що генерує найбільш небезпечні фінансові ризики в господарській діяльності підприємства: ризик зниження фінансової стійкості та втрати платоспроможності.

Рівень цих ризиків зростає пропорційно зростанню питомої ваги використання позикового капіталу;

- висока вартість власного капіталу в порівнянні з альтернативними позиковими джерелами формування капіталу;

- складність процедури залучення позикового капіталу (особливо в великих розмірах), оскільки надання кредитних ресурсів залежить від рішення інших господарюючих суб'єктів (кредиторів), вимагає іноді відповідних сторонніх гарантій або застави, при цьому гарантії страхових компаній, банків або інших господарюючих суб'єктів надаються на платній основі;

- невикористана можливість приросту коефіцієнта рентабельності власного капіталу за рахунок залучення позикових фінансових коштів, оскільки без такого залучення неможливо забезпечити перевищення коефіцієнта фінансової рентабельності діяльності підприємства над економічною;

- низький рівень внутрішнього корпоративного управління на вітчизняних підприємствах визначається у великій кількості порушень і прав акціонерів на управління і доходи підприємства;

- активи, сформовані за рахунок позикового капіталу, генерують при інших рівних умовах меншу норму прибутку, яка знижується на суму виплачуваного позичкового відсотка в усіх його формах (відсотка за банківський кредит, лізингової ставки; купонного відсотка по облігаціях, вексельного відсотка за товарний кредит);

- висока залежність вартості позикового капіталу від коливань кон'юнктури фінансового ринку [1].

У зв'язку з перерахованими негативними рисами механізму управління капіталом підприємства, в сучасних умовах господарювання одним з важливих питань для керівників підприємств є вдосконалення формування організаційно-економічного механізму управління капіталом.

На думку Ларіонової К. та Капіноса Г., «організаційно-економічний механізм управління капіталом підприємства – це система, у складі якої є організаційний (заходи з організації, управління, зміни в організаційній структурі) та економічний блоки (аналіз, контроль та оцінка діяльності), а також цілі, функції, методи, структури, суб'єкти та об'єкти управління. У загальному вигляді цей механізм може бути поданий як сукупність окремих блоків, що утворюють систему функціональних зв'язків між об'єктами, суб'єктами, засобами, методами та іншими складовими діяльності і

можуть використовуватися для досягнення покращення стану капіталу підприємства, як його стратегічної цілі» [2].

Отже, механізм управління капіталом на підприємстві повинен включати такі елементи, як: суб'єкти та об'єкти формування та використання капіталу підприємства; мета формування та використання капіталу підприємства; цілі та завдання управління капіталом підприємства; послідовність етапів впровадження та використання системи управління капіталом підприємства (чи процес формування та використання капіталу); сукупність принципів, що забезпечують формування достатнього обсягу капіталу та його використання; функції формування капіталу; система забезпечення; інструментарій управління капіталом (методи, способи реалізації, важелі).

Таким чином, використання механізму управління капіталом підприємства створить основу для забезпечення високих темпів нарощування ресурсного потенціалу підприємства, дозволить підприємству в повному обсязі реалізувати його цілі та задачі, зокрема щодо ефективного використання та відтворення капіталу підприємства. Потенціал управління капіталом підприємства входить до загального стратегічного потенціалу підприємства. Він впливає на динаміку стратегічного потенціалу через фактори формування та використання капіталу, здатність системи управління капіталом ефективно регулювати грошові потоки, забезпечувати зростання їх можливостей.

Список використаних джерел:

1. Кучменко В. О., Івченко Н. С. Формування механізму управління капіталом підприємства. *Науковий вісник Чернівецького університету*. 2017. Вип. 786. С. 76–82. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvchu_es_2017_786_14.

2. Ларіонова К., Капінос Г. Механізм управління капіталом підприємства. *Modeling the development of the economic systems*. 2023. № 3. С. 147–154. URL: <https://doi.org/10.31891/mdes/2023-9-20>.

3. Левкович О. В., Максименко П. К. Оцінка ефективності управління капіталом підприємства. *Ефективна економіка*. 2022. № 12. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/912/922>.